Woensdag 20 November 1946 | DAGBLAD | 63ste Jaargang No. 4966

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden, Suriname 2,50 gld.; en het buitenland 3 gld.

REDACTIE: Tel. 1858; P. bus 80 Willemstad. Adres: Consciëntiesteeg 27.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. E. Croes. Postbus 14. Oranjestad: tel 38

Van Mook en Sjahrir trachten wonden te dichten

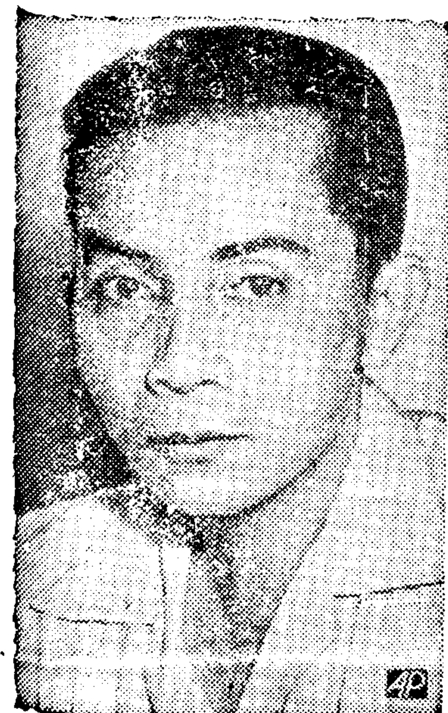
KVP stelt nationale wensen van inlandse bevolkingen op de eerste plaats, verklaart Romme

GUNSTIGE ONTVANGST.

Berichten uit Djokjakarta melden, dat de Nederlands-Indonesische ontwerp-overeenkomst gunstig ontvangen is door de Indonesische politieke leiders, van de nationalistische Muzelmannen tot de Communisten. Sjahrir en Van Mook hielden gisteravond afzonderlijke radio-toespraken in een poging de wonden, die door de gevechten van de laatste vijftien maanden veroorzaakt werden, te dichten (Batavia, (AP) 20.11).

POLITIEKE PRAESTATIE

Dinsdag verklaarde Sjahrir aan Antara, dat de overeenkomst ter regeling van het Indische vraagstuk beschouwd kan worden als

SJAHRIR
„Een nieuwe phase.........."

een politieke praestatie van de Indonesiërs. Het Indonesische volk heeft voldoende politiek inzicht om achter de Regering te staan.

Hij verklaarde, dat de ontwerp-overeenkomst beschouwd moet worden als een nieuwe phase in de strijd van het Indonesische volk, een strijd die nog voortgezet moet worden.

Antara deelt ook mede, dat Soekarno Maandag te Garoet een grote bijeenkomst toesprak en alle 17 punten van de overeenkomst uiteenzette, Artikel 8 van de overeenkomst moest hij enkele malen uitleggen, omdat zijn toehoorders zich „onbehagelijk" hierover gevoelden. Hij drong erop aan, dat de Indonesiërs zo spoedig mogelijk diplomatieke en economische vertegenwoordigers naar het buitenland sturen. Nederlandse en Indonesische bladen geven een zeer gemengd commentaar op de overeenkomst (Batavia, Aneta).

BESTE WAARBORG.

Dr. H. J. van Mook verklaarde Dinsdag, dat de aanvaarding van de overeenkomst, die de vorige week door Nederlandse en Indonesische vertegenwoordigers werd ontworpen, de beste waarborg is voor de samenwerking tussen Nederland en Indonesië.

Hij zeide ervan overtuigd te zijn, dat de huidige Republikeinse Regering samen werken wil en ondanks vele klaarblijkelijke moeilijkheden het beoogde doel wenst te bereiken. Wij geven er ons rekenschap van dat de samenwerking vooral in het begin zeer moeilijk zal zijn en veel geduld en beheersing zal vergen, maar wij weten ook dat de kracht waarmede van beide zijden gestreefd wordt om het doel te bereiken, de beste waarborg is tegen nieuwe geschillen (Batavia. Aneta).

VERKLARINGEN VAN ROMME.

Dr. Carl P. M. Romme, fractie-leider van de Katholieke Volks Partij, verklaarde aan Aneta aangaande de besluiten die op de conferentie te Utrecht Zondag genomen werden, dat de conferentie met algemene stemmen besloot dat de partij zal helpen de vraagstukken op te lossen in verband met de Overzeese Gebiedsdelen, op zulke wijze dat in de eerste plaats de nationale wensen van de inlandse bevolking in Indië vervuld worden.

In de tweede plaats, dat de fundamentele rechten van de verschillende volken uit alle delen van het Nederlandse koninkrijk gewaarborgd worden.

In de derde plaats, de beste waarborg voor het algemeen welzijn van ieder deel van het koninkrijk ligt voorlopig in de handhaving van het Koninkrijk als politieke eenheid onder het huis van Oranje.

Hij voegde er aan toe dat de Katholieke leiders op deze bijeenkomst erop hebben aangedrongen dat het Nederlandse volk geraadpleegd worde bij de voorbereiding van nieuwe politieke vorming in de betrekkingen met de Overzeese Gebiedsdelen en dat geen beslissingen worden genomen zonder goedkeuring van het parlement (Utrecht, Aneta).

SUMATRA IN DRIE PROVINCIES.

Dr. Gani verklaarde in een Antara-interview dat Sumatra verdeeld zal worden in drie provincies die elk onder een gouverneur zullen staan. De centrale Indonesische regering zal als vertegenwoordiger in Sumatra een regerings commissaris benoemen. (Batavia, Aneta).

LAATSTE CONTINGENT.

Het laatste contingent van de 7 December Divisie zal op 29 November aan boord van de Sibajak van Rotterdam naar Nederlands Indië vertrekken (Den Haag, Aneta).

DE TOEDRACHT IN BUITENZORG.

De republikeinse waarnemende burgemeester van Buitenzorg Mashod en vijf andere Indonesiërs zijn Zondagmorgen gedood bij een zuiverings-actie van de Nederlandse strijdkrachten nadat deze gedurende dagen lang in hun stellingen beschoten waren door sluipschutters. Drie Nederlandse soldaten werden hierbij gedood.

Een hoge Nederlandse autoriteit verklaarde aan Aneta dat men in militaire kringen niet gelooft dat de TRI hierbij betrokken was. Men neemt aan dat onverantwoordelijk elementen aan het werk zijn gweest. Toen de sluipschutters Zaterdagnacht hun bedrijvigheid hervatten werd een kleine tegenactie ingezet gepaard met huiszoekingen waarbij kleine schermutselingen zich voordeden.

Ongelukkigerwijze zijn Mashod en de vijf anderen hierbij gedood. Officieel werd bekend gemaakt dat de Nederlandse en de Indonesische politie een gezamenlijk rapport zullen opmaken (Batavia, Aneta).

Wordt Hellas een tweede Spanje?

Opstandige bende winnen terrein

LINKSE SUCCESSEN IN HELLAS.

Volgens de persberichten hebben de guerrilla-strijdkrachten de beheersing weten te krijgen over 100 van de 104 dorpen in het gebied van Grevena in Westelijk Macedonië op ongeveer 130 kilometer ten Zuid-Westen van de Grieks-Joegoslavische grens, als resultaat van een veldslag op grote schaal tussen de regeringstroepen en de linkse benden. De guerrileros vestigden zelfstandige regeringen in de veroverde gebieden. Grevena zelf bleef in handen van de regeringstroepen en doet dienst als hoofdkwartier van generaal Anastassios Dalipiss. Er werden geen nieuwe berichten ontvangen over de strijd aan de Joegoslaafse grens bij Skra en Archanghelos, waar Griekse troepen en vliegtuigen Maandag zware verliezen toebrachten aan de vijandelijke strijdkrachten. Deze werden beschreven als indringers door generaal Constantine Ventris, bevelhebber van het 3e leger, die zich bij zijn troepen gevoegd had aan de grens.

Joseph Goodwin van de Associated Press berichtte dat een Majoor van de geheime dienst van het 3e leger enkele dagen geleden gezegd had dat Joegolsavië 5 divisies had aan de Griekse grens. Nabij Salonika werden 5 leden van een bende gedood in een gevecht met de politie. Te Coryphi in het Noorden van Kilkis bij het meer Dorian, stak een andere bende de kerk en het schoolgebouw in brand terwijl de vluchtenden met de bajonet werden neergestoken.

De berichten van Grevena zeiden dat de guerilleros, diie de gemeenten in de Pindusbergen beheersen, hun eigen rechtbanken hadden opgericht; ook de scholen en het belastingwezen hadden zij in handen terwijl op een plaats de dienstplicht bevolen werd aan jongelieden van de klassen 1941 tot 45. De guerrilleros bezetten eveneens de Khasia-bergen ten Zuiden van Grevena en ten Noorden van Trikkala.

Een bericht uit Trikkala zeide dat de guerrilleros de beheersing hebben over 11 dorpen ten Zuiden van de stad. De telefoonlijnen tussen Trikkala en Kalambaka werden doorgesneden.

Generaal Spiliotopoulos, chef van de Griekse Generale Staf en Generaal S. B. Rawlins, chef van de Britse militaire missie, vertrokken per vliegtuig uit Athene naar Londen. Van te voren hadden Griekse en Britse militaire leiders met elkaar geconfereerd (Athene, (AP) 19.11).

„ALS ONDER NAZIE REGIME...."

Woorden van Kardinaal von Preysing.

Tijdens een herdenking van mgr. Bernard Lichtenberger, protonotarius-apostolicus en deken van de kathedraal van St. Hedwig te Berlijn, die als slachtoffer van de Gestapo in de gevangenis stierf, heeft kardinaal Conrad von Preysing, bisschop van Berlijn, een toespraak gehouden.

„Met schrik moet ik ervaren," aldus de kardinaal, „dat de geestesvrijheid op het ogenblik in twijfel wordt getrokken met dezelfde woorden, dezelfde maatregelen om dezelfde redenen en met hetzelfde onrecht als dit onder het nazieregiem het geval was. Er zijn partijen, die zich vóór de vrijheid van de kerk verklaren, doch daarbij de scheiding van kerk en staat verlangen. In werkelijkheid willen zij van de kerk een paria maken.

Men zal niet van vrijheid kunnen spreken, zolang men de ouders verplicht, hun kinderen naar scholen te zenden, die weigeren godsdienstonderwijs te geven."

KARDINAAL PREYSING
„Een oud onrecht.........."

het nieuws van vandaag

Vreedzame geluiden komen uit Oost en West nu de eerste verrassing, veroorzaakt door de overeenkomst van Cheribon,-plaats gemaakt heeft voor diepzinnige overwegingen. In Java hielden Nederlands Van Mook zowel als Indonesië's Sjahrir gisteravond redevoeringen voor de radio in een poging de onmin tussen de Aziatische en Europese broederen, die in de afgelopen vijftien maanden tot moord en doodslag ontaardden, weg te nemen. Doch het is te begrijpen, dat dergelijke diepe wonden niet binnen een oogwenk gedicht kunnen worden en dit slechts langzaam zal kunnen geschieden in de komende jaren, die hopelijk een vriendschappelijke samenwerking tussen gelijke partners tot stand zullen brengen.

President Soekarno zelf is precies als een plaatselijk politicus de cunucu ingetrokken om aan de bevolking uit te leggen wat deze autonomie voor Indonesië betekent. Soms schijnt men niet geheel tevreden over een of ander punt, doch naar de Associated Press meldt, is de overeenkomst over het algemeen rustig ontvangen door de politieke kringen in Indonesië.

In Nederland heeft Dr. Carl P. M. Romme, fractie-voorzitter van de Katholieke Volkspartij, intussen verklaard, dat de partij zal helpen de vraagstukken ten aanzien der overzeese gebiedsdelen op te lossen op zulk een wijze, dat in de eerste plaats de nationale wensen der betrokken bevolkingen vervuld worden. Ook deze verklaring zal hier wel instemming vinden, gelijk zijn vorige verklaring, die onze Curaçaose R.K. Partij ertoe bracht een reeks telegrammen naar Den Haag te verzenden. Deze telegrammen komen juist op tijd omdat vandaag de debatten in de Tweede Kamer zouden beginnen.

Wat het overige wereldnieuws betreft, moet worden gezegd, dat er meer twist is dan vriendschap en overeenstemming. In Hellas breiden de gevechten zich uit en naar gemeld wordt winnen de opstandige linkse benden steeds meer terrein, zeer ten genoege van Radio-Moskou. Men vraagt zich af of Hellas een tweede Spanje zal worden waar de grote mogendheden met elkaar schermutselen tot ramp van de inlandse bevolking van het land.

In de boezem der Verenigde Naties tracht Molotov intussen de Sovjet-positie in Hellas te verbeteren door aan te dringen op bekendmaking van de aantallen troepen der Geallieerden in niet-vijandelijke landen. Afghanistan, IJsland en Zweden mogen nu ook hun zeg doen over dergelijke vraagstukken na gisteren officieel te zijn toegetreden tot de wereldorganisatie, welke men zo optimistisch Verenigde Naties noemt.

Max van Poll

Commissaris-Generaal

Max van Poll Commissaris-Generaal.

Reeds sinds de tijd van Mgr. Niewindt, den eersten Apostolisch Vicarius van Curaçao, kennen de Katholieken van Nederland in hun politieke organisatie de „Katholieke Staatspartij", nu omgedoopt in de „Katholieke Volkspartij", een speciale figuur om de Indische zaken te behartigen. Zo was er in de tijd van Mgr. Niewindt het kamerlid J. Luyben, die goed heeft medegeholpen om Mgr. Niewindts verlangen naar emancipatie voor Curaçao te verwezenlijken.

In latere tijden kennen wij figuren als Dr. Moller, den bekenden litterator; Ir. Feber, ook een litterator; de oud-ministers Welter en Schmutzer, een figuur als den heer Bruineman en een Generaal Bajetto.

De Katholieke Partij in Nederland heeft altijd gezorgd in de Fractie vakmannen te plaatsen, iets waar men hier in de toekomst ook goed op moet letten. Zo heeft de Katholieke Partij in Nederland voor West-Indië de figuur gekend van A. C. A. van Vuuren, een man die met klem en kracht jaar in jaar uit gestreden heeft voor de verbetering van de positie van het biezonder onderwijs in West-Indië; een man, die nog niet eens een straatnaam heeft op Curaçao!

Onder al die figuren zal natuurlijk in de toekomst van belang blijven de figuur van den heer Max van Poll.

Maximus Josephus Maria van Poll werd op 24 Februari 1881 te Roosendaal geboren en koos op 17-jarige leeftijd reeds de journalistiek als loopbaan. Hij kwam aan de „Bredanaar", waar hij werkzaam was tot 1899, ging over naar de „Maasbode", waar hij bleef tot 1904 en werd vervolgens vervangend redacteur en hoofdredacteur van „De Gelderlander".

Van 1911 tot 1917 was hij directeur-redacteur van de „Geldersche Koerier", werd korte tijd hoofdredacteur van de „Nieuwe Haarlemsche Courant" doch ruilde deze post terstond voor die van directeur en hoofdredacteur van het „Limburgsch Dagblad" (1918—1921).

Nog een tijd was hij hoofdredacteur van het bekende weekblad „De Nieuwe Eeuw" en het dagblad „De Morgen" tot hij in 1929 voor het eerst lid werd van de Tweede Kamer.

Als parlementslid heeft de heer Van Poll zich verschillende malen opgeworpen als verdediger van het biezonder onderwijs in Indië. Zo denken wij bv. aan de behandeling van de Indische Begroting in 1939 in de Tweede Kamer toen hij den Socialist Stokvis om het Christelijk onderrepliek diende en aantoonde hoe het R.K. onderwijs door de Indiërs zelf ten hoogste gewaardeerd wordt.

En ook het daaropvolgend jaar kwam de heer Van Poll goed beslagen ten ijs, waarbij hij eveneens de pogingen van den heer Stokvis om het Christelijk nderwijs in Indië te verdrukken, op succesrijke wijze bestreed.

Zo heeft Max van Poll zijn belangstelling voor Indië en zijn streven om de maatschappelijke positie der Indonesiërs ten opzichte van de inwijkelingen te verbeteren, steeds gehandhaafd. Dat dit streven waardering heeft gevonden in de politieke kringen in Nederland en ook in Indië, blijkt wel uit het feit, dat men hem koos om lid te worden van de Commissie-Generaal, die uitgezonden werd om de onderhandelingen met de Indonesiërs te voeren.

Zo de overeenkomst van Cheribon, welke blijkens berichten van heden in alle Indonesische kringen met grote instemming is ontvangen, ten uitvoer gelegd wordt, zal de naam van Max van Poll ongetwijfeld een nog betere klank krijgen dan hij reeds had in vroegere jaren van Indisch-Nederlandse verhoudingen.

Tevens zal Max van Poll door zijn werk in de Commissie-Generaal er veel toe hebben bijgedragen om de mening in bepaalde kringen weg te nemen als zouden de Nederlandse Katholieken niet in de eerste plaats het zelfbeschikkingsrecht van de volken in de overzeese gebiedsdelen voorstaan.

De vooruitstrevende politiek van den Minister-President Dr. Louis J. M. Beel, die binnen luttele tijds bereikte wat de vorige regering niet kon en de tact van den wijzen Van Poll in de onderhandelingen met de Indonesiërs zullen hopelijk de ogen van velen hebben geopend.

De woningnood op Curacao

Het probleem der huizen is misschien wel het grootste, dat wij kennen hier in het „paradijs" Curaçao. Dit probleem laat zich aflezen uit de geweldige stijging van het aantal inwoners op Curaçao en Aruba. Op zich heeft het ons altijd verwonderd dat de man, die door de Nederlandse regering werd uitgezonden naar onze eilanden om een sociaal rapport te schrijven — wij bedoelen Ir Verwey wiens waardevol rapport in het jaar 1937 tot stand kwam — zo weinig het huizenprobleem als een probleem van de toekomst heeft beschouwd.

Men heeft op Curaçao inderdaad niet stil gezeten. De R.K. Volksbond, overtuigd dat het huizenprobleem een eerste klas sociaal werk bood, bouwde reeds in de Niewindstraat en plaatste er een rij huizen achter, terwijl het bovendien voorschotten gaf tot het bouwen van huizen. Hieruit ontstond ook de stichting voor Volkshuisvesting, welke stichting door geweldige reclame in de pers de nood kon laten zien en tenslotte kon overgaan tot de aanleg van complexen aan de Oranjestraat, op Mundo Nobo, op Juan Domingo.

In de overtuiging dat het juist is, dat — zoals „Quadragesimo Anno" zegt, — er naar gestreefd moet worden om den industrie-arbeiders bezit te geven, was het ideaal van deze stichting: het geven van huizen in huurkoop.

Jammer genoeg ging het ideaal van Pater de Bruyn zg. om een nieuwe bouwstichting in het leven te roepen voor een type duurdere huizen niet in vervulling.

Doch laten wij niet beginnen over idealen die niet in vervulling gingen.

Toen op een gegeven moment het aantal losse arbeiders op de Isla zeer groot werd en de Isla hen onderbracht in de logementen aan de Punda zijde, werd door de R.K. Volksbond een pension op grotere schaal voor hen geopend met de schone naam van „Binnenhof".

Het gouvernement had woningen laten bouwen voor de politie op Mundo Nobo. Later kwam er nog een politiedorp nl. op Rio Canario, terwijl er feitelijk bij iedere politiepost enkele politiewoningen kwamen.

De Isla heeft het probleem van de huisvesting werkelijk grandioos aangepakt. Daar is Negropont, Julianadorp, Rio Canario, met de uitbreiding naar Kwartier het Curaçao-complex bij Groot Kwartier en vooral Suffisant in al de onder-afdelingen.

Nu zien wij hoe Julianadorp wordt uitgebouwd tot een Julianastad. Er waren nog huizencomplexen op Bullenbaai en Caracasbaai.

De Lago op Aruba had ook zijn woningzorg, terwij daar ook de zgn. „Esse-ville" verscheen.

Dit alles heeft nog niet de nood kunnen oplossen, vooral niet nu door de oorlog de toevoer van bouwmateriaal zeer schaars werd.

Kleinere maatschappijen gingen ook over tot huizenbouw. De K.N.S.M. kende „Tropenweelde", voor zijn jongelingschap; men had bovendien de huizen op Ararath. De K.L.M. schijnt ook een apart dorp te willen opbouwen.

Zeelandia, van Engelen, Mahaai werden langzaam maar zeker vol gebouwd. Het mooiere type overheerste, daar dit zeker de huur opbracht, terwijl voor goedkope huizen men niet eens de zekerheid had dat de huur zou binnenkomen.

Dit is een fout, een wondeplek in onze maatschappij, doch het is ontegenzeggelijk waar.

Tenslotte is ook het gouvernement zelf op grotere schaal gaan bouwen. Huizen verschenen er op Mundo Nobo, op Marie Pompoen, op Salinja, terwijl eerst de ambtenarenbond reeds kon bouwen aan de Oranjestraat en op Mundo Nobo.

Toen het gouvernement met deze plannen kwam is ook uitdrukkelijk en met nadruk het ideaal voor ogen gehouden — ieder arbeider zijn eigen huis. En daarom ook hier voor deze huizen huurkoop. In de vorm van voorschotten werd er gebouwd.

Bonaire kreeg nieuwe huizen daar de mannen van Bonaire weten te sparen van het op de Isla of bij de fosfaat verdiende geld.

Aruba kreeg zijn gouvernementshuizen op San Nicolaas en op Dakota.

Inderdaad men heeft niet stil gezeten. Nu opent zich de mogelijkheid om het hypotheek niet alleen op Curaçao, maar ook op Aruba te bouwen.

Ons zijn verder verschillende instellingen bekend die geholpen hebben bij de bouw van huizen van hun personeel, doch het probleem is nog nijpend.

Wij vernamen nooit de uitslag van de onderzoekingen van onze dienst van Openbare Werken, om eens na te gaan of Curaçao zelf geen materiaal tot bouwen van huizen zou bieden, hetzij ineens hetzij na artificiële bewerking.

Het probleem moet onze aandacht hebben. Het heeft vele facetten en niet de minste daarvan is de morele kant.

Ons ideaal was en is en zal blijven een huis voor iederen arbeider in eigendom; en dan met slaapkamers voor ouders, voor meisjes en voor jongens. Gelukkig leeft niet meer die mentaliteit bij verantwoordelijke instanties, zoals we die eens hoorden eens zes jaar geleden: „Waarom zullen we die mensen uit de krotten halen? Ze wonen er toch gelukkig!"

Het probleem moet worden opgelost. Pogingen tot onzuivere grondpolitiek en prijsopdrijving van de grond moet worden tegen gegaan, het sociale ideaal moet ons allen voor ogen staan: „Iedere arbeider de vreugde van zijn eigen huis".

Afghanistan, IJsland en Zweden bij Verenigde Naties

Lewis houdt de Verenigde Staten in spanning

NIEUWE LEDEN DER VERENIGDE NATIES.

Afghanistan, IJsland en Zweden traden officieel toe tot de Verenigde Naties waardoor het aantal landen thans 54 bedraagt. De ceremonie der ondertekening vond plaats in een kleine vergaderzaal, waar de drie afgevaardigden voor het eerst zitting namen. In alfabetische volgorde ondertekenden de volgende ministers: Abdul Hosayn van Afghanistan, Thor Thors van IJsland en Oesten Unden van Zweden (New York, (AP) 19.11).

MEER MIJNWERKERS VERLATEN HET WERK.

Steeds meer mijnwerkers verlaten het werk in de Verenigde Staten, zonder dat de leider der Verenigde Mijnwerkers, John L. Lewis, nog enige verklaring heeft afgelegd. Het is vandaag de laatste dag waarop Lewis de gelegenheid heeft zijn beslissing tot eindiging van het contract te middernacht in te trekken, indien hij de order van het Federaal Gerechtshof niet wil trotseren en daarbij kans lopen in de gevangenis terecht te komen. Ongeveer 89.000 mijnwerkers — meer dan een-vijfde van het totaal — hebben de werktuigen reeds neergelegd (Washington, (AP) 20.11).

DE STRIJD IN HELLAS.

De radio van Moskou deelde mede, dat de guerrilla-beweging in het Noorden van Hellas zich „snel uitbreidt naar het Zuiden en reeds woedt om de Pindusbergen, welke Hellas in twee verdelen (Londen, (AP) 20.11).

HELLAS ZAL OM ONDERZOEK VRAGEN.

Het Helleense Ministerie van Buitenlandse Zaken maakte bekend, dat een verzoek om een onderzoek door de Verenigde Naties inzake de grensincidenten zal worden ingediend zodra de Helleense afvaardiging de opdracht daartoe ontvangen heeft. Een woordvoerder ontkende de berichten als zou Hellas contact zoeken met Beograd, Tirana en Sofia alvorens deze maatregel te nemen (Athene, (AP) 20.11).

HELLEENSE TROEPEN OVER ZEE.

Plannen voor het vervoer van troepen uit Zuid-Hellas naar de gevechtsgebieden over zee bleken bij de bekendmaking, dat een Grieks passagiersschip gecharterd werd om troepen naar Salonika te brengen.

Men beschouwt dit als een veiligheidsmaatregel, gezien het gevaar dat aan het vervoer van de troepen over land verbonden is. Van Athene tot Salonika worden de spoorlijnen bedreigd door guerrilla-benden (Athene, (AP) 20.11).

MIJNEN BIJ ALBAANSE KUST OPGERUIMD.

Een zegsman van de Britse opruimingsdienst van mijnen in het Middellandse Zeegebied deelde mede dat meer dan 20 mijnen die gedurende de afgelopen zes maanden glegd werden. pen zes maanden gelegd werden. zijn opgeruimd in de zeestraat tus- Korfoe.

De Straat was reeds tweemaal eerder schoon geveegd. De beslissing om het opnieuw te doen werd genomen nadat twee Britse torpedojagers op 22 October in de zeestraat beschadigd werden terwijl er tevens slachtoffers te betreuren waren (Rome, (AP) 19.11).

MOLOTOV NEEMT DE LEIDING........

Molotov heeft persoonlijk de leiding genomen van de Russische campagne om opgave te krijgen van de omvang der Geallieerde troepen, die zich bevinden op niet-vijandelijk gebied. Hij zal heden zelf in het Politiek Comité van de Algemene Vergadering verschijnen om kracht bij te zetten aan de eis, welke het eerst door Gromyko gesteld werd in Augustus jl. (Lake Success, (AP) 20.11).

DE VERKIEZINGEN IN ROEMENIË.

De regering en de oppositie beschuldigden elkaar van ongeregeldheden bij de verkiezingen van gisteren voor een nieuw Roemeens Parlement.

Intussen meldde het Ministerie van Binnenlandse Zaken, dat beloofde hedenmorgen de uitslagen te zullen bekend maken, dat 90 tot 95% van de acht millioen geregistreerde kiezers heeft deelgenomen aan de verkiezingen (Boekarest, (AP) 20.11).

GEEN PRACTISCHE CENSUUR MEER?

Naar van betrouwbare zijde vernomen werd, hebben de Russen den Duitsen redacteuren in Berlijn medegedeeld, dat zij van plan zijn binnen twee weken de preventieve censuur op de nieuwsbladen op te heffen en instede de repressieve censuur in te stellen (Berlijn, (AP) 20.11).

VERKIEZING IN WEENSE UNIVERSITEIT MET RELLETJES.

Ongeveer 3.000 fabrieksarbeiders en demonstranten die communistische banieren droegen maakten op hardnekkige wijze een einde aan de studenten verkiezingen in de Weense Universiteit. Zij trachten zich door de gesloten deuren een weg te banen als protest tegen wat zij noemden „toelating van naziestudenten en professoren".

Op zijn minst 5 studenten werden afgeranseld. De menigte ging uiteen na de verzekering te hebben gekregen dat nieuwe zuiverings-regelingen de volgende dag zouden worden afgekondigd (Wenen, (AP) 19.11).

HAAR OP HET BROOD.

De schrijver Fenner Brockway deed de onthulling dat Duitsers in het ziekenhuis te Hamburg een pasta te eten kregen, vervaardigd van mensenhaar.

In zijn Duits Dagboek dat thans gepubliceerd is vertelt Brockway, dat hij een monster van het preparaat probeerde op een snee toast. Het smaakte naar vispasta. Het hoofd van het ziekenhuis deelde hem mede dat de resultaten zo bevredigend waren bevonden, dat men bezig is een regeling te treffen om haar op te halen bij alle barbiers in Hamburg (Londen, (AP) 19.11).

DE MOTIE VAN VERTROUWEN INZAKE BEVINS POLITIEK.

De officiële lijsten gaven te kennen dat 160 Labourleden zich onthielden van de stemming over de buitenlandse politiek van hun regering. De uitslag van de stemming alhoewel gewonnen met 353 stemmen voor en 0 tegen deed blijken dat meer dan 100 Labourleden zwegen toen hun stem gevraagd werd toen Bevins politiek aan een stemming onderworpen werd. Volgens het Britse Persagentschap stemden samen met 230 Labourleden nog 104 Conservatieven, 7 Liberalen en 12 leden van kleinere partijen mede voor de regering. De aanhangers van de regering wijzen er op dat het bewijs geleverd is dat Engeland achter de gevoerde buitenlandse politiek staat. Dit neemt echter niet weg dat de breuk in de Labourpartij nog verre van geheeld is. De regering zal er dus we rekening mede moeten houden omdat de revolutie in de Labourpartij nog niet overgewaaid is zoals sommigen voorspelden.

Volgens de „Londen Evening News" hebben velen genoeg van de aanvallen op de Noordamerikaanse politiek. Men is het er nog niet over eens of een spoedvergadering van de Labourpartij zal worden belegd om een oordeel te vellen over de opstandige leden. In het uiterste geval zouden zij uit de partij gestoten kunnen worden.

Deze disciplinaire maatregel is gedurende de laatste zitting van het Parlement niet nodig gebleken vanwege de grote meerderheid van de Labourpartij. Toen de opstandige leden zich van stemming onthaalden zeiden zij dat zij niet konden stemmen op een wijze die blijk gaf van een algeheel gebrek aan vertrouwen in de regering. Wat betreft de binnenlandse politiek en sommige punten van de buitenlandse politiek ondersteunen zij bijna allen hun regering, zodat hun meerderheid in het Lagerhuis even krachtig blijft en wel om twee redenen: In binnenlandse aangelegenheden is de meerderheid even groot als vroeger en in de buitenlandse politiek heeft Bevin, behoudens een onverwachte breuk, de steun van de Conservatieven (Londen, (AP) 19.11)

BIDAULT DOET EEN BEROEP.

Bidault zeide dat de verkiezingen van a.s. Zondag voor het Tweede Huis van het Franse Parlement, de samenstelling van de nieuwe regering kunnen bepalen. Hij deed een beroep op het volk in het blad „l'Aube" van de M.R.P. om in groten getale op te komen teneinde de positie van de M.R.P. te versterken, die als Frankrijks grootste partij verzwakt was.

De verkiezing van Zondag, de eerste stap tot het kiezen van de leden van Raad van de Republiek, kan een beslissende factor zijn bij de keuze van een president voor de republiek, de vorming van de regering en parlementaire meerderheid, drie zaken die van het grootste belang zijn voor het lot van Frankrijk. De leiders van de Franse partijen hebben met moeilijkheden te kampen bij het uitkiezen van de 400.000 candidaten uit welke groep ongeveer 85.000 leden van het kiezerscollege gekozen worden, die op hun beurt weer de leden van de Raad van de Republiek verkiezen. Op 8 December komen zij bij elkaar om 200 van de 315 leden van de Raad te kiezen, die echter belangrijk minder bevoegdheden bezitten dan de afgevaardigden van de Nationale Assemblée. Bidault zeide echter dat de verkiezingen niet minder belangrijk zijn dan de verkiezing van de Afgevaardigden op 10 November (Parijs, (AP) 19.11).

NIEUWE HAVEN AAN PERZISCHE GOLF.

De radio van Moskou deelde mede dat de Sjeiks Abdullah en El Suleman, den Minister van Financiën van Saoedië Arabië te Mekka te kennen gaven dat tijdens het recente bezoek aan de Verenigde Staten contracten werden getekend met Noordamerikaanse maatschappijen. Een van de plannen is het bouwen van een nieuwe haven aan de Perzische golf. Volgens de uitzending zal de haven door een spoorlijn van 500 kilometer verbonden worden met de stad Ryadh. Het gehele plan wordt gefinancierd door een Noordamreikaanse lening aan Saoedië Arabië. De Sjeiks Abdullah en El Suleman maakten ook bekend dat een overeenkomst bereikt werd over de aankoop van materiaal in de Verenigde Staten tot het bouwen van electrische centrales in verschillende steden waaronder Ryadh en Medina (Londen, (AP) 19.11).

KONINGIN IN WINTER-RESIDENTIE.

Hare Majesteit Koningin Wilhelmina nam Dinsdag haar intrek in haar officiële winter-residentie, het Huis Ten Bosch. De Koningin verbleef tot nu toe op Het Loo (Den Haag, Aneta).

CULTURELE OVEREENKOMST.

Minister Gielen maakte Maandag bekend dat een culturele overeenkomst met Frankrijk wordt gesloten ter instelling van een uniform systeem voor toekenning van universitaire graden. Bij dezelfde overeenkomst wordt ook de Frans Nederlandse samenwerking geregeld op ander wetenschappelijk en cultureel gebied: uitwisseling van studenten, professoren en tentoonstellingen.

HET DUITSE PROBLEEM.

Maandag werd bekend gemaakt dat een officiële commissie is ingesteld om verslag uit te brengen over het Nederlandse standpunt ten opzichte van het Duitse probleem.

Deze commissie staat onder leiding van den heer A. T. Lamping, Nederlands gezant in Roemenië en omvat vertegenwoordigers van alle departementen. De burgemeesters van Amsterdam en Rotterdam, de Commissarissen van de Koningin en vertegenwoordigers van industrie, arbeid, landbouw en handel zullen uitgenodigd worden om hun standpunt aan de Commissie bekend te maken (Den Haag, Aneta).

STOFFELIJK OVERSCHOT VAN COLIJN NAAR DEN HAAG.

Het stoffelijk overschot van den vroegeren Eerste Minister Hendrik Colijn, die als gijzelaar in Duitsland stierf vóór het einde van de oorlog, zal volgens zijn laatste wilsbeschikking op het Haagse kerkhof worden bijgezet. Op het ogenblik rust zijn lijk op een dorpskerkhof in de Russische zone (Den Haag, Aneta).

DE VINDING VAN PROF. VERKADE.

Prof. Pieter E. Verkade, hoogleraar te Delft in organische scheikunde, die onlangs naar Amerika kwam om de ontwikkeling van de chemische industrie te bestuderen, verklaarde dat een nieuwe chemische stof ontdekt is die 4000 maal zo zoet is als riet suiker.

De ontdekking werd gedurende de oorlog gedaan en in het geheim in Delft uitgewerkt. Het product is een derivaat van benzine, is volkomen onschadelijk en is van superieure qualiteit ten opzichte van sacharine. Het ontbindt niet door de hitte en kan dus bij het bakken worden gebruikt. Het is niet goed oplosbaar in water maar dit schijnt geen bezwaar te zijn: het heeft geen nasmaak.

Prof. Verkade verklaarde dat de suiker-industrie er niet onder lijden zou omdat het nieuwe product geen enkele voedings waarde heeft. Het wordt reeds in verschillende Europese landen gebruikt (New York, Aneta).

CONGRES VAN BANKPERSONEEL.

Dr. Frans A. G. Keping van het Ministerie van Financiën verklaarde Maandag op het eerste nationale congres van bankpersoneel dat de aanslag biljetten voor de komende kapitaal aanwas belasting in het begin van het volgend jaar zullen verzonden worden (Amsterdam, Aneta).

PROTEST VAN EFFECTENHANDELAARS.

De vereniging van Nederlandse effectenhandelaars heeft Maandag een protest gezonden aan Minister Lieftinck waarin er op gewezen wordt dat de onlangs aangekondigde conversie een geforceerde vermindering van de rentevoet betekent waardoor het crediet van Nederland vooral in het buitenland verminderd wordt.

In het protest wordt verklaard dat de besparing op uitgaven aan interest niet meer dan 14 millioen gulden per jaar is en dat dit bedrag niet opweegt tegen de onberekenbare schade toegebracht aan het regreings crediet (Amsterdam, Aneta).

GEEN PRACHTISCHE VERBINDING.

De telegraafverbinding tussen de Verenigde Staten en Nederland is op het ogenblik niet practisch om de technische moeilijkheden voortspruitend uit het gebruik van de kabels door de Nederlandse Regering.

Op de eerste na-oorlogse conferentie van de consultatieve internationale telegraafcommissie verklaarde men van de dienst van PTT dat de uiteindelijke oplossing gezocht moet worden in een radio-verbinding (Den Haag, Aneta).

BEURSBERICHTEN.

Er was lichte handel op de effecten beurs, de staatsobligaties stonden sterk, Nederlandse Ford steeg 15 punten, Fokker 6, Indische Cultuur ondernemingen waren zwak (Aneta).

ENGELAND OPEN VOOR INVOER VAN SNIJBLOEMEN.

Voor de eerste maal sedert 1939 zal het aan Nederland worden toegestaan snijbloemen in Engeland te importeren. Met name wordt gewezen op de invoer van seringen en kersenbloesem in de periode tussen 15 December 1946 en 31 Maart 1947. Voorts zal ieder land in de laatste weken van December in de gelegenheid worden gesteld mistletoe, kerstrozen en sneeuwballen op de Engelse markt te brengen.

„Bekendmaking".

Ingevolge artikel 4 van de „Regeling Havencentrale" (P. B. 1946 No. 110) maakt de Inspecteur der Havencentrale hierbij bekend dat:

„Alle stuwadoorsondernemingen en havenarbeiders uiterlijk 15 December 1946 zich bij de Centrale moeten hebben ingeschreven".

De Inspecteur voornoemd.

Ph. J. Evertsz

Loongeschil bij de Lago geregeld

..en schrijft ons uit Essoville: ..dat in een vergadering van ..ezer het tegenvoorstel van ..mployees Advisory Commis..om een loonsverhoging van ..met een jaar terugwerken..acht toe te staan was afge.. en de directie van de La..il Co. haar voorstel hand..de doch aanbod deze ver..g ingaande October in.. van November te doen ..vinden, dus met een maand ..werkende kracht en aan de .. circle men" een halve .. salaris als bonus aanbood, .. de E.A.C. toestemming de ..ng van de arbeiders te pol..

..en stelden zich als één man .. het door hun gekozen ..

.. de op Vrijdag, 15 dezer ge..en vergadering tussen de di.. van de Lago Oil Co. en de ..C. na bemiddeling van den .. C. F. Klokke als gouver..nts-bemiddelaar, werd het ..stel van de Directie aange..en.

..e weg tot verdere onhande.. staat evenwel open.

De „Red Circle Men".

..e „Red circlemen" is een ..p arbeiders, ongeveer 230, .. niet in aanmerking komen .. de duurtebijslag van 12.5%. ..ezien ze naar de mening van ..ago Company reeds ge.. verdienen en jarenlang te.. hebben verdiend.

..oor deze duurte-bijslag is de..onsmakelijke affaire uit de ..ld, aangezien hun salaris op ..k peil werd gebracht met ..van de anderen.

Arbeiders zijn dankbaar.

Door vele Lago-arbeiders werd ons gevraagd openlijk dank te betuigen aan de L.A.C. voor de meer dan schitterende wijze waarop zij zich van haar taak kweet. B. K. Chand en zijn mannen, de uitzonderingen daargelaten, vochten een ongelijke strijd.

Naar wij hebben vernomen zijn de arbeiders van plan aan het E.A.C. als een teken van waardering een blijvende herinnering aan te bieden in de vorm van een voorzittershamer met de volgende inscriptie. „To the E.A.C. From the Lago Employees.

As a token of appreciation in the days of November 1946."

GETROUWD:

C. H. Hagedorn

en

W. G. J. van Doorn.

..erdam, 20—11—'46.
.. Canario 241. Emmastad.
..fdweg 375. Amsterdam.

B E S T E N D

NIEUWS DER PORTUGESE ARBEIDERS.

Voor de Portugese arbeiders werkzaam bij de C.P.I.M. wordt een weekblaadje uitgegeven onder redactie van de heer Laurindo A. Pestana. Het weekblaadje (gestencild) bevat nieuws, dat de arbeiders moet interesseren, het geeft een lijst der zieken en heeft zelfs een „moppentrommel".

Uit het jongste nummer blijkt dat de „Boskoop" weer vijftig nieuwe arbeiders op Curaçao bracht. Aan boord van het zelfde schip bevonden zich ook Portugese arbeiders voor Aruba.

Voor de geestelijke verzorging van de Portugese arbeiders is het een groot voordeel dat, zoals het tijdschriftje ons meedeelt, des Zondags een H. Mis gelezen wordt in de grote barak nummer 17 op het Kamp op Suffisant. Honderden en nog eens honderden arbeiders kunnen aldus zonder veel moeite aan hun Zondagsplichten voldoen.

GEEN LICHT.

Men meldt ons nog, dat de lichtpalen No. 9331 en 1329 in de Niewindtstraat en paal 276 in de Kortijnweg de laatste dagen weigeren om te functionneren.

HAVENCENTRALE.

Van deze instelling werd ons een handig pamfletje, gesteld in de landstaal, waarin op duidelijke wijze den arbeiders uitgelegd wordt wat de Havencentrale is en welke voordelen zij biedt. Het is een goed idee geweest omdat vele havenarbeiders nog een afwachtende houding aannemen. Tot nu toe hebben, naar wij vernemen, ongeveer 200 zich laten inschrijven.

SCHEEPSBERICHTEN.

19 November.
Baralt naar Jacmel; Hermes van Madeira.

20 November.
Evelyn naar Aruba.

MGR. VERRIET.

De Apostolisch Vicarius van Curaçao heeft een bezoek gebracht aan de Kruisvaarders van St. Jan, die op Curaçao werkzaam zijn op huize Don Bosco (Brakkeput), van welke stichting uit zij zich ook in Santo Domingo vestigden. Men hoopt, dat verschillende nieuwe broeders Kruisvaders zich op Curaçao aan het mannelijk jeugdwerk zullen komen wijden.

ST. MAARTEN VOELT EEN AARDSCHOK.

De vorige week nadat op Sint Maarten een flinke aardschok gevoeld was, keerde de wind naar het Noorden. Gedurende enige dagen was de zee zeer ruw. Op Vrijdag 15 November viel er 3.34 inch regen. (Op Frans gedeelte wordt gezegd: 6 inch.) Op Zondag 17 November viel er 2.57 inch regen.

De „Fedalma", die Vrijdag voor Great Bay verscheen, kon niet in de baai komen, koos dus weer zee en kwam Zaterdag ten anker.

De barometerstand was laag, op enkele ogenblikken zo laag als of een orkaan op komst was.

Ook op St. Barthélémy en de overige eilanden was er grote regenval, zodat daar de droogteperiode gebroken schijnt te zijn.

UITBREIDING AEROCLUB.

Op Zondag, 1 December a.s. zal de Aeroclub Curaçao haar nieuwe Stearman-vliegtuigen en clubgebouw officieel in gebruik nemen.

Dit zal met enige feestelijkheid en vliegdemonstraties gepaard gaan. Bovendien zal aan genodigden en eventueel ook belangstellenden gelegenheid worden gegeven een vluchtje boven het eiland te maken.

NEDERLANDSE MIJNENVEGER ZINKT.

De Nederlandse mijnenveger „Walcheren" liep op een mijn nabij Balikpapan (Borneo) en zonk. Twee leden van de bemanning verloren het leven terwijl acht verwondingen opliepen (Batavia, (AP) 19.11).

NEDERLANDSE OFFICIEREN IN BERLIJN DREVEN ZWARTE HANDEL.

In Duitsland is een ernstige fraude ontdekt, waarbij officieren van de Nederlandse militaire missie, wier namen bekend zijn, betrokken zijn. Zij hebben zich op grote schaal bezig gehouden met zwarte handel, waarbij o.m. ontvreemde legergoederen als object hebben gediend. Overigens schijnt deze fraude in verband te staan met de affaire, die onlangs in Gronau voor de Engelse militaire rechtbank is behandeld. De zaak is in handen gegeven van de Koninklijke Marechaussée, die twee officieren naar Berlijn heeft gezonden om een onderzoek in te stellen. Men verwacht, dat binnen enkele dagen tot arrestatie zal worden overgegaan.

JAPAN MOET BETALEN

De regering der Verenigde Staten heeft 10 landen verzocht, te willen medewerken aan het opstellen van richtlijnen voor generaal MacArthur over de toewijzingen van de Japanse herstelbetalingen.

Van diplomatieke zijde werd te Washington medegedeeld, dat het Noordamerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken dit voorstel had gedaan aan de landen welke vertegenwoordigd zijn in de commissie voor het Verre Oosten, dus ook Nederland.

De Verenigde Staten hebben voorgesteld, dat de landen aanwijzingen zouden geven voor een onmiddellijke verdeling van 15 tot 20% van de Japanse aitiva, welke voor herstelbetalingen zijn uitgezocht, en voor de verdeling van de rest.

TENTOONSTELLING VAN OORLOGSBUIT.

De „Evening Standard" meldt, dat het Britse leger in December te Londen een tentoonstelling opent, waar oorlogstropeën e.d. te bewonderen zijn, terwijl bovendien zo natuurgetrouw mogelijke nabootsingen van oorlogssituaties-aan-het-front aan het publiek zullen worden vertoond.

Tot de attracties van deze tentoonstelling behoort Göering's kogelvrije auto, dien men in Sleeswijk-Holstein met 3000 andere auto's buit maakte.

Verder zal men Hitler's telefoon en zijn eigen telefoonkantoor in de rijkskanselarij kunnen aanschouwen, ook de tent, waarin de Duitse capitulatie bij Reims getekend werd.

Op bepaalde gedeelten der tentoonstellingsruimte zal men temperatuur, vegetatie en geluiden van de jungle imiteren. Slechts de muskieten zullen ontbreken, zoals een der met de organisatie belaste officieren opmerkte.

De tonelen van het koude front zullen realistisch worden gemaakt door een voortdurende val van synthetische sneeuw.

R. K. Partij zendt Telegrammen

Het bestuur van de Curaçaose R.K. Partij heeft gisteravond de volgende telegrammen verzonden:

Dr. Beel, Minister-President, Den Haag

Curaçaose R.K. Partij kennis genomen hebbende Uwer Excellenties verklaring in de Kamer dat Curaçao het onverkort recht zal hebben zijn betrekkingen met het Koninkrijk en de Nederlands Indische Unie mede te bepalen, spreekt haar waardering hierover uit. Verklaart geheel achter Uwe Excellentie te staan en hoopt dat Curaçao hiertoe spoedig in staat gesteld worde in het belang van een harmonische opbouw van het nieuwe Koninkrijk onder het zegenrijk bestuur van het Oranjehuis.

Rozendal, Voorzitter
Sprockel, Secretaris.

Mr. Jonkman, Minister van Overzeese Gebiedsdelen, Den Haag.

Curaçaose R.K. Partij kennis genomen hebbende van aangenomen voorstel Dr. Romme dat een Parlementaire Commissie ter bespreking der toekomstige betrekkingen tussen Nederland en Curaçao alhier zal aankomen, biedt hartelijke samenwerking aan. Verzoekt dringend dat overkomst dezer Commissie de behandeling der urgente wijzigingen voorgesteld door de Statencommissie in geen opzicht zal belemmeren.

Rozendal, Voorzitter
Sprockel, Secretaris.

President Tweede Kamer, Den Haag.

Curaçaose R.K. Partij kennis genomen hebben van aangenomen voorstel Dr. Romme dat een Parlementaire Commissie ter bespreking der toekomstige betrekkingen tussen Nederland en Curaçao alhier zal aankomen, biedt hartelijke samenwerking aan. Verzoekt dringend dat overkomst dezer Commissie de behandeling der urgente wijzigingen voorgesteld door de Statencommissie in geen opzicht zal belemmeren.

Rozendal, Voorzitter
Sprockel, Secretaris.

Professor Romme, Voorzitter R.K. Kamerfractie Den Haag.

Curaçaose R.K. Partij kennis genomen hebbende van aangenomen voorstel Dr. Romme dat een Parlementaire Commissie ter bespreking der toekomstige betrekkingen tussen Nederland en Curaçao alhier zal aankomen, biedt hartelijke samenwerking aan. Verzoekt dringend dat overkomst dezer Commissie de behandeling der urgente wijzigingen voorgesteld door de Statencommissie in geen opzicht zal belemmeren.

Rozendal, Voorzitter
Sprockel, Secretaris.

DE HEER EN MEVROUW

Eleasar Moron - Trom

geven met blijdschap kennis van de geboorte van hun docter

Jeanne Cathérine

St. Elisabeth Gasthuis 19 November 1946

Kerkgeschiedenis

(Vervolg).

door

PATER W. BRADA O.P.

Van Ds. van Esch vernamen de Surinaamse Katholieken zeker de ijver van hun toekomstigen herder. Reeds te voren verklaren zij zich dus eensgezind in deze gevoelens. Daarna wijst het beroep op de arme kinderen, die zonder Doop en onderwijs opwassen, hetgeen een ouden priester wel het meest zal getroffen hebben.

In het jaar 1809 was er juist een bekwame onderwijzer in de kolonie gekomen. Joh. Vrolijk, kleurling, met Hollandse opleiding, die volgens Wolbres weldra een verrassende verbetering bracht onder de „wildri boys", een grote welbezochte school leidde en kundige leerlingen vormde. Dat spoort den Roomsen Kerkeraad aan om er op te wijzen dat ook „onze kinderen onherstelbaar ten verderve lopen".

Tenslotte bekrachtigen zij natuurlijk het „wettig en kerkelijk beroep" door de goedkeuring van den Gouverneur. Ook vleien zij den Prefect door hem een anderen godvruchtigen Nehemias te noemen, die ons vervallen Jeruzalem weer op kan bouwen. (Intreepredicatie van Ds. van Esch!)

Eventjes toch moet op het laatste slot nog hun machtsbewustzijn spreken: „het zal U Zeer Eerwaarde volkomen vrij staan na verlopen van enige tijd, wanneer de godsdienst weer hersteld en de kerk van een ander pastoor voorzien zal wezen, op onze kosten naar Curaçao terug te keren".

Op dit tweede beroep, dat pas tegen September op Curaçao kon zijn, arriveerde de Prefect al de 25ste September 1810. Een duidelijk bewijs dat hij met blijdschap een arme kerk van Christus te hulp kwam en dat zijn weigering nooit van harte gemeend was.

Hartelijk werd hij verwelkomd door den kerkeraad en D. Koops en Ds. van Esch.

Nu was ieder in blijde stemming zou men zeggen. Ds. van Esch om het weerzien van zijn ambtgenoot. Hij schreef een felicitatie aan het kerkbestuur om het welslagen van alle pogingen. De kerkeraad zond van blijdschap een commissie naar Gouverneur Bentinck om hem te bedanken. Den Gouverneur werd tevens het voorzitterschap opgedragen in de vergadering van het bestuur. Als het niet louter een erekeuze was, diende het toch als een middel om zich veilig te stellen tegen mogelijke bemoeiingen van het Hof, of om Pater Schinck hechter te verbinden aan de kerk van Suriname, die hem immers door de toestemming van den Gouverneur „wettig" beroepen had.

Mgr. Niewindt schrijft hierover het volgende.

.... Curaçao, 21 Mei 1851.

„...voor 1824 bemoeiden zich de toen existerende kerkmeesters niet slechts met het financiële der kerk, maar ook met hetgeen wezenlijk de publieke godsdienstoefening aanging, gaven aan dienstdoende priesters orders, hoe zij moesten preken, hoe de ceremonies der kerk te verrichten enz. — zodat ze sedert meer dan 50 jaar altijd een hevige botsing tussen de tijdelijke pastoors en de kerkmeesters en tussen deze en de gemeente bestond, zoals nog de aanwezige boeken kunnen getuigen. Zo zijn ook verscheidene pastoors achtereenvolgens verplicht geweest om zich elders te begeven en Curaçao te verlaten.

Zo Paters Brouwers die naar Noordamerika, Pater Schenck, die naar Suriname gegaan is; de Spaanse geestelijken die voor mijn komst alhier de geestelijke functies verrichten: de paters Hernandez, Nicolaus, Olaria..."

Pater Schinck was echter zo verstandig om zich door de raad niet te laten regeren. Daar was hij ook de man niet naar. Van hem vermeldt immers de Curaçaose geschiedenis, dat hij in 1795 bij een dreigend algemeen oproer naar de moordende en plunderende negers ging en hun trachtte te bevredigen. Hiertoe had hij zich vrijwillig bij den Gouverneur aangeboden.

Zelden riep hij in de vier volgende jaren de kerkeraad van Suriname bijeen, ja lange tijd werden die vergaderingen gestaakt.

Hij behield alzo zijn overwicht als Prefect van Curaçao, waarnaar hij ten allen tijde eigenmachtig kon terugkeren. Door zijn vrijere positie kon hij ook vruchtbaarder werken, vooral voor de slaven en de eigenaren wijzen op hun verplichting jegens hen.

Na de aankomst van den Prefect zond de kerkeraad ook een dankschrijven aan Ds. Koops voor de verleende kerkelijke diensten. De Prefect kon er zich dus aanstonds van overtuigen, dat de verstandhouding met de andere kerken goed was. Moeilijkheden, uit antipapistisch drijven voortkomend, zouden niet te vrezen zijn. Hij bevorderden deze vriendschap zoveel het kon, ook met de Hernhutter gemeente.

Verdraagzaamheid bestaande in ver gaande vriendschappelijken omgang was destijds ook op Curaçao in zwang. Dominee G. B. Bosch, feuilletonschrijver van het Handelsblad, schreef hierover in zijn Reizen in Dest Indië (Utrecht 1829): De oude geestelijken waren verdraagzaam. Pater Pirovano doopte op zijn dienstreizen ook voor de Hervormden zonder Rooms ceremonieel, alleen met het Pater en Credo. Steeds overhandigde hij zijn aparte dooplijst aan de Hervormde Gemeente. Stierf een Hervormde dan bedacht hij steeds de Roomse zowel als zijn eigen gemeente.

Prefect Schinck, onder wien sinds 30 jaar Pater Pirovano arbeidde, was dus gewoon aan vergaande verdraagzaamheid. De Franse broederschapsgeest, koloniale collegialiteit en een voorzichtig streven om de beperkte godsdienstvrijheid te behouden kunnen van invloed geweest zijn op het ontstaan van dit vriendschappelijk verkeer.

Over het werk en den persoon van den Prefect is slechts weinig bekend. Maar dat weinige tekent hem toch als een echten Franciscaan, die zijn klooster-ideaal met vreugde verwezenlijkt zag.

In Suriname vond hij de heilige bruid van Franciscus: Vrouwe Armoede. Van het kerkbestuur ontving hij een gering inkomen, waarvan hij nog „rijkelijk" meedeelde aan behoeftigen. Mr. Grooff tekent daarom later aan, dat de Prefect gebrek geleden heeft. Pater Pirovano, zijn plaatsvervanger op Curaçao, schreef aan zijn oversten, dat de Prefect gestorven was als een echte zoon van Franciscus: arm en ontbloot van aardse goederen. Ook het doodsbericht in de Geprivilegeerde Surinaamse Courant zal het vermelden.

De Zoon van Sint Franciscus verjongde ook zijn ijver voor het zielenheil. Door een aanhoudende geest van gebed en door zijn beminnelijke goedhartigheid won hij de eerbied en liefde van katholieken en andersdenkenden.

Hij stelde een catechismus op, welke hij volgens een vroegere resolutie van Gv. Wichers moest laten goedkeuren door den oudsten predikant van de stad. Het is echter best mogelijk, dat Gv. Bentinck hierin in den grijpen Prefect tegemoet is gekomen, want moeilijkheden of aanmerkingen voor het verkrijgen der approbatie worden niet vermeld. Exemplaren van deze catechismus zijn echter nergens meer te vinden. Tegelijk met de aanvrage voor den catechismus vroeg de Prefect verlof om een schooltje op te richten. In Juli 1811 werd het verlof gegeven.

De kerkelijke bescheiden vermelden, dat hij in de vier jaren van zijn verblijf, 253 personen doopte. Vergeleken met de 60 gedoopten uit de jaren 1787 — 1793 is dat een grote vooruitgang.

Het publiek in die jaren stelde er prijs op de vooruitgang der kerken te vernemen. De Geprivilegeerde Sur. Cour. van 7 Jan. 1813 geeft op de eerste pagina een verslag van de Gereformeerde en Lutherse gemeenten en van de R.K. Kerk, over het aantal doopsels en communicanten.

„Bij de Catholyke Gemeente zijn Gedoopt: Elft jongens, Tien Meisjes en Sestien bejaarde Personen: hebbende H. Communie ontvangen 55 Personen onder welke Vijftien Leden van de Kerk geworden zijn."

Alsof er maar één Hollandse Christelijke Kerk bestond, waarbij de Hernhutters niet behoren, telt de Gepriv. Sur. Cour. daarna alle doopsels van de drie gemeenten samen. Slaven worden niet vernoemd. Dat waren nog „zaken" en geen „Personen".

De lijst van overledenen in de stad vermeldt ook alleen maar Blanken en vrijlieden. Toch heeft de Prefect zeker slaven gedoopt evenals zijn vriend Ds. v. Esch, die 291 doopsels opgeeft in dat verslag.

Het aantal huwelijken voor de kerk gesloten bedroeg slechts vijf in die jaren 1810 — 1814. De Prefect kon aan het heersende misbruik van ongeoorloofde samenleving weinig veranderen; hij moest om een weinig goed te behouden veel, zeer veel verzwijgen en door de vingers zien. Zo zelfs dat de slechte zede van het land, onder pastoor Wennekens in 1817, zal verdedigd worden met de bewering dat de vroegere priesters het Evangelie beter uitlegden. Alsof het voorzichtig stilzwijgen van den Prefect een goedkeuring bevatte.

Meer door het wapen van gebed en versterving, dan door woorden heeft de Prefect de immoraliteit bestreden. Een mondelinge overlevering (aldus P. Brossers) bewaarde de herinnering aan den Prefect als van een man die veel bad, weinig uitging. Zijn eerbiedwaardig voorkomen, — de Prefect had een hijzige gestalte — zijn grijze haren en zijn milde goedheid trokken de harten.

„De behoorlijke onderwerping" van den kerkeraad en haar eerbied, in het beroep beloofd, dat in de toekomst een onverkwikkelijke strijd tussen herder en gelovigen niet meer zou herhaald worden. Daarom verzoekt hij zijn overheid te willen zorgen voor een opvolger. Hij voelde zijn krachten afnemen.

Pater Schinck overleed de 19e Nov. 1814, in de ouderdom van 68 jaar. De Gepriv. Sur. Cour. destijds in het Hollands en Engels gezet, berichtte op 21 Nov. 1814:

Op Zaterdag de 19e November Overleed in een welgevormde Ouderdom de WelEerwaarde Heer J. Schenck Bedienaar der Roomse Godsdienst alhier. Zijn Lijkstatie, ofschoon het op Zondag zeer Regenachtig Weer was, was zeer talrijk, men telde er onder, de aanzienlijkste Hollandse en Engelse ingezentenen, als De Wel Edel Gestrenge Heeren De Fiscaal, J. J. Ferrand en J. J. F. de Frederici, waarvoor hun Edelens de warmste dank word opgedragen, als aan de dag leggende de Edele gevoelens die hun noopten deze plechtigheid bij te wonen. Ofschoon Zijn Wel Eerwaarde in een zeer behoeftige Staat overleed nogthans was zijn Levensgedrag van die aard, dat om hem te beminnen en hoog te achten, men hem slechts behoefde te kennen. Niet alleen dat hij het Evangelie predikte, maar beleed hetzelve en wierd er door bestierd. Niet slechts vermaande hij Mededeelzaamheid, maar beoefende het zelve. Hij laat een uitnemend Voorbeeld na voor zijne Gemeente.

De Moravische Broederen dezer Plaats, verzelden almede deze Plechtigheid, dikwijls hebben Zij de overledene gedurende Zijn laatste ziekte, vriendschappelijk bezocht waardoor men hun dankzegge, en Zal immer het geheugen Stof tot Dankbaarheid opleveren.

„Een Inwoonder".

De kerkeraad en niemand van haar leden persoonlijk, heeft dit en een ander kort doodsbericht ondertekend — voelden zij zich beschaamd over de armoede van den Prefect?

Twee weken later overleed Ds. van Esch. Hij wenste in alle eenvoud begraven te worden. In hun leven en sterven zijn deze bevriende ambtsgenoten elkanders steun en voorbeeld van ijver en eenvoud, doch de bejaarde Prefect was door zijn stichtende kloosterdeugden zeer zeker de leidsman. Dat hij vriendschappelijk door de Moravische broeders bezocht werd, getuigt ook het diarium der Hernhutter gemeente. Bij dit bezoek sprak de Prefect met Br. Langballe over zijn missie-ervaringen en legde er de nadruk op, dat de beste methode ter heidenbekering was: hun Gods genade en barmhartigheid te leren, en niet uitsluitend Gods rechtvaardige straffen. Hij zelf vertrouwde ook op de verdiensten van Christus, daar hij zich zelf niets goeds toeschreef.

„Meerderen van ons woonden de begrafenis van den ontslapen Pater bij", vermeldt hetzelfde dagboek.

Na de dood van den Prefect kwam er geen nieuwe Hollandse of Belgische Pater-Franciscaan. Het was ook onmogelijk. Want onder „Vader Willem I" bleven de Napoleontische decreten van 1812 aangaande de kloosterorden van kracht. Daarbij waren alle orden opgeheven. Vader Willem, als nauwgezet bureaucratisch koning, stelde er prijs op zich jaarlijks ervan te overtuigen, dat al die overbodige orden geen nieuwe leden meer aannamen.

Toch heeft de Provinciaal der Franciscanen waarschijnlijk overleg gepleegd met den Aartspriester Amplissimus J. J. Cramer, die van den kerkeraad te. Paramaribo het overlijden van P. Schinck vernam. Dit overleg verklaart dat we herderloze periode die wederom volgde voor de Surinaamse katholieken.

Gedurende een vol jaar behielp men zich met 's Zondags een gebedsdienst te houden, en iedere avond werd in de kerk de rozenkrans gebeden.

De benedenverdieping, de pastorie, was weer als woonhuis verhuurd."

Na dit overzicht over de werkzaamheid en het verdere leven van pater Schinck in Suriname gaan we door met het leven van Pater Pirovano, die alleen achterbleef tijdens de bezetting der Engelsen.

Veel bemoeiing van Engelse overheids t.o.z. van de katholieke kerk zien we niet. Naar aanleiding van het feit, dat het eiland Curaçao gespaard was gebleven van de verschrikkelijke aardbeving, die Caracas teisterde schreef de Engelse gouverneur een dankdag uit (1812). Zoals we zagen kwam de tweede Engelse gouverneur Sir James Cockburn baronet naar de St. Annakerk, misschien was deze dankdag ook weer zulk een gelegenheid voor de Anglicaanse gouverneur om naar de kerk van St. Anna te gaan.

Aangenaam doet het aan te horen, hoe het gouvernement der Engelsen opkomt tegen mishandeling van de niet-vrijen, en hoe men bepaald, dat er op Zondag niet door de niet-vrijen gewerkt mag worden.

Katholieken ook mogen naar een beschikking van Engelse Koning benoemd worden in Gouvernementsambten.

Ook t.o.z. van de vreemde geestelijken is het gouvernement gemakkelijk. Zij mogen hier werken, zo is er in de jaren 1813 — 1814 op Curaçao een pater Joannes de Aragues, terwijl pater Pirovano met een pater Lopez naar Aruba kan reizen.

Een priester B(acceleureus?) Josephus Antonius Roblez bleef hier zelfs van 1814 tot 1817, en ook hij helpt mee. Hij is ook peter van verschillende mensen, die gevormd worden. Hij was uit Venezuela naar Curaçao gekomen, waarschijnlijk als politiek vluchteling. Later zal hij in 1820 nog een tijd pastoor worden van de Annakerk.

De toestand was er op moreel gebied allesbehalve rooskleurig, dit mag blijken uit een brief van een zekere pater Stoppel geschreven in het jaar 1817. „In de Paastijd zijn er ongeveer 600 mensen te biechten en te communie geweest en onder dezen niet meer dan 50 van het mannelijk geslacht".

„Dit is wel heel treurig, als men bedenkt dat er een 13000 katholieken waren, het aantal bewoners was immers in het jaar 1816: 16655 inwoners, waar van 13952 katholieken. Daar moeten dan wel heel veel naam — katholieken bij geweest zijn. De plannen om een toren te bouwen gingen niet door, er kwam niets van terecht ofschoon er wel aangewerkt werd, hoe zou het ook bij mensen die niet hun Pasen hielden, wat kon hun de kerk schelen.

Dat men op Curaçao een heel materiële toestand aantrof valt ook af te leiden uit een brief van bovengenoemde pater Stoppel later aan Koning Willem geschreven, waarin hij er overklaagt, dat hij geen vrije toegang heeft tot de plantages en de plantagehouders hun mensen niet laten dopen, noch ze de kans geven om onderricht te krijgen in de godsdienst.

De kerkmeester van die dagen zijn James Cantfort, George Curiel de eigenaar van St. Barbara die later daar een kapel had voor Mgr. Niewindt, W. I. Furnier, de Graaff, Martien Pieterszoon in de jaren 1816 en 1817, de kerkmeester Theodoor Louis Brion, Ph. St. Jago Leyba, Luis Cariago (?) en Jacobus Pardo. N. Gouverneur van het jaar 1811 schijnen door deze nieuwe groep vervangen te zijn, alleen Martienus Pietersz komt voor én in 1811 én ook later.

Men zou zich onwillekeurig afvragen wat moet dat die Engelsman James Cantfort in het kerkbestuur geplaatst werd, een politieke pottenkijker?

De heren hebben prachtige handtekeningen, dat moet worden toegegeven, doch ze waren zo lastig, dat ook Pater Pirovano niet met hen kon samenwerken en naar Aruba vertrok, om niet meer terug te komen.

De bezettingstijd was kunnen we concluderen een tijd van verval en geestelijke verwarring.

Er is niets over van de correspondentie tussen de paters Schinck een Pirovano, doch nadat we de werkzaamheid van Schinck zagen kunnen we ons voorstellen dat hij graag over methodes en verschil van opvattingen naar zijn kapelaan geschreven zal hebben.

We vragen ons af, nu we zijn werkzaamheid daar zagen; zou hij hier op Curaçao ook iets voor een school gedaan hebben? We weten, dat er in zijn tijd twee schooltjes waren op Otrabanda! Heeft hij Curaçao geen catechismusboek gegeven? In Suriname kwam later een catechismus uit onder prefect Wennekers misschien steunde, die wel op het werkje van Prefect Schinck. Wat Abbenhuis niet vermeldt, is iets heel eigenaardigs. We weten door Albrinck, dat hij iemand beschuldigd het leven van Pater Schinck te hebben verbitterd en hij wil de naam niet noemen.

We zagen er echter een andere hand de naam van Esch bij schrijven. Waarom die naam van zijn vriend?

Zie hier wat er staat in de aantekeningen van wijlen Pastoor de Vries van Aruba; we geven het om te zien of deze vreemde quaestie door iemand opgelost kan worden.

Duidelijk blijkt uit heel het artikel van Abbenhuis dat hij nooit van zo iets heeft gehoord, en daarom is het ook goed zo alles vaststaat, dit verhaal uit de wereld te helpen om der waarheid wille.

We zouden over dit alles niet gesproken hebben als niet in het boek van H. J. Abbring. „Weemoedstonen", de volgende woorden over Pater Schinck voorkwamen, hij schrijft daar (pag. 108) „Pater Schinck werd te Suriname het slachtoffer der vervolgingen eens mans, die ik niet wil noemen maar die de Protestanten zeer veel oneer aandoet, hij liet een gedachtenis achter onder alle de verschillende gezindheden, van welke naam ook, die allervoortreffelijkst was en zelfs de reuk van heiligheid bezat door zijn beminneswaardig en edel karakter. Ik heb U niet gekend, goede Pater Schenck, maar Uw nagedachtenis dat weet ik wordt bij alle weldenkenden vereerd en hoog geschat."

Dit getuigenis is te mooi om het verder voor het nageslacht niet te vermelden.

Zie hier nu wat te lezen staat in de getuigenissen van Pastoor de Vries geschreven 1880.

„Pater Schenck vertrok naar Suriname, alwaar de volgende... (niet te lezen) met Z. E. W. plaats had. Ten tijde dat Pater Schenck op Suriname werkte, was daar een dominee, van Eps, die met Z. E. W. vriendschap aankoopte. Op zekere avond, dat zij tesamen waren en er papier in blanco op tafel lag, vroeg Dominee van Eps aan Pater Schenck of hij mooi kan schrijven, die zonder achterdocht om dat te tonen zijn naam op het papier schreef. De dominee stak dat papier in de zak en schreef boven de naam een schuldbekentenis van ƒ 400.— Toen de Pater weigerde te betalen werd hij gedagvaard, hij bekende dat het zijn naam was of handschrift, maar dat hij van den dominee nooit enig geld geleend had. Z. E. W. werd veroordeeld te betalen. Toen zeide Pater Schenck, dat hij den Dominee voor Gods oordeel zou dagvaarden. Z. E. W. heeft geld geleend en gebedeld om de som te betalen.

Enige tijd daarna op Zondag voor de middag stierf Pater Schenck op het ogenblik dat de dominee aan het preken was, die met opgeheven armen uitriep „Pater Schenck laat mij, laat mij" en viel dood op de preekstoel.

(Anderen zeggen, dat zij hem in de consistoriekamer droegen en hij daar de geest gaf.) De oude van Uytert (de vader van Willem), de op St. Cruz woont een neef van Dominee van Eps, was er bij tegenwoordig, vandaar dat hij nooit heeft deelgenomen aan vervolgingen tegen Mgr. Niewindt, hij zeide altijd dat hij eens proef en les gehad had om nooit met R. K. geestelijken te beginnen."

Er schijnt een klankverwarring minstens tussen van Eps en van Esch. De zaak is vreemd.

Bossers in zijn kerkgeschiedenis van Suriname roept nog een mondeling traditie in het geheugen om te bewijzen hoe bemind Patter Schenck op Curaao was. Hij weet ook niets van bovengenoemd feit.

We weten dus veel van Pater Schenck. Hij was lang van gestalte, had lange haren, had de gewoonte te snuiven, doch dit alles is niets bij het getuigenis over zijn karakter: een heilig man, die veel bad, weinig uitging, zeer bemind was, en die in Suriname nog een brief schreef naar zijn confraters in Amsterdam om naar Suriname te komen. Een traditie zegt, volgens Bossers, dat hij naar Curaçao wilde weerkeren. De katholieken van Curaçao en Suriname mogen dergelijke figuren niet vergeten ook al ligt veel nog onder het stof van de historie en is ons niet alles duidelijk.

De simpele opsomming van wat deze man allemaal meemaakte voor ons is genoeg om hem niet te vergeten.

Mgr. Gijlswijk heeft vroeger eens artikelen gepubliceerd in het oude Koloniaal Missietijdschrift, waarbij hij nagaat hoe de huwelijkswetgeving was op Curaçao en waarbij hij de kans heeft uiteen te zetten de talloze moeilijkheden, die het gouvernement de Paters in de weg legde, daar het huwelijk voor de gewone categorie gewoon werd uitgesloten en onmogelijk werd geacht.

Opvallend is het nu dat de Hernhutters, waarmee men contact had door Pater Schinck dezelfde practijk toepasten. Men was getuige van het plechtig beloven dat zij een christelijk huwelijk wild enaangaan. Dit „verbond" werd dan natuurlijk gedoogd.

Het is mogelijk, dat Pater Schinck den Hernhutters heeft aangeraden deze practijk toe te passen. Franciscaan zijn medebroeder helpen.

Pater Stoppel is de pater Franciscaan, die hier in het jaar 1816, dus juist in het jaar dat de Engelsen Curaçao weer aan Holland terugschonken aankwam en bekend is om zijn request aan Koning Willem I om lotsverbetering voor de slaven te krijgen.

De kerkmeesters op Curaçao lieten nog een requiem Mis lezen voor hun vroegere pastoor Schinck, zoalthans menen we een uitgave in het grootboek der kerkmeesters te moeten begrijpen, er staat daar, dat ze 7 pesos aan de koster hebben gegeven voor de begravenis van pastoor Schinck.